

Sygn. akt IV U 1136/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 czerwca 2016r. w S.

odwołania P. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

z dnia 23 lipca 2015 r. Nr (...) -2

w sprawie P. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

z udziałem zainteresowanego (...) Sp. z o.o. w W.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

I. zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że ustala, że P. M. od 1 marca 2015 roku podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w W. z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 3000 (trzy tysiące) złotych;

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala;

III. znosi między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1136/15

UZASADNIENIE

Decyzją Nr (...) z dnia 23 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. na podstawie art. 83 ust. 1 w zw. z art. 68 ust. 1 lit. c, art. 41 ust. 12 i 13, art. 13 ust. 1, art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że ubezpieczona P. M. od 1 marca 2015 r. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) sp. z o.o. z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1.750 zł równą minimalnemu wynagrodzeniu za pracę w 2015 r.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. M. określona na podstawie umowy o pracę z dnia 1 marca 2015 r. została ustalona w celu umożliwienia uzyskania wyższych świadczeń przysługujących z tytułu zasiłku chorobowego. Ustalenie to, zdaniem ZUS, jest nieważne, w myśl art. 58 § 2 kc w zw. z art. 300 kp. Uwagę organu rentowego zwrócił m. in. stosunkowo krótki okres dzielący zgłoszenie do ubezpieczeń oraz powstanie niezdolności do pracy P. M.. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. M. została ukształtowana na znacznie wyższym poziomie niż podstawy wykazywane przez płatnika składek za pozostałych ubezpieczonych. Jak wskazał organ rentowy, prezes zarządu płatnika składek, I. P. jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/16). W przeliczeniu na pełny etat jego wynagrodzenie odpowiada wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2015 r. Wątpliwości ZUS budziło również, czy płatnika składek stać było na zatrudnienie pracownika z podstawą wymiaru składek w wysokości 5.000 zł, skoro nie opłacił on należnych składek na ubezpieczenia społeczne stanowiących część wynagrodzenia brutto pracownika w okresie od 1 kwietnia 2015 r. ZUS podniósł, iż nie w aktach sprawy nie znajdują się dokumenty, które potwierdzałyby doświadczenie P. M. na podobnym stanowisku pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła P. M.. W jego uzasadnieniu ubezpieczona zarzuciła nierzetelne i niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego. Wskazała, że mimo młodego wieku odbyła staże oraz świadczyła pracę na podstawie umowy zlecenie w Urzędzie Skarbowym jak również zdała egzaminy z zakresu ubezpieczeń. W chwili wnoszenia odwołania ubezpieczona odbywała magisterskie studia na kierunku finanse, rachunkowość i ubezpieczenia na Uniwersytecie (...). P. M. podała, iż ustaliła z płatnikiem składek, że po 6 miesięcznym okresie próbnym, kiedy to była zatrudniona w ramach umowy zlecenie, strony zawarły umowę o pracę. W ramach tych ustaleń, prowizja ze sprzedaży ubezpieczeń komunikacyjnych miała zostać wliczona w jej pensję. Jak wskazała ubezpieczona, płatnik składek zajmuje się sprzedażą kredytów oraz ubezpieczeń i jednocześnie zatrudnia osoby w ramach umów o współpracę. Osoby te prowadzą własną działalność gospodarczą. Umowę o pracę z płatnikiem składek zawarł jedynie prezes zarządu tej spółki oraz ubezpieczona. P. M. wskazała, iż płatnik składek jest rozwijającym się przedsiębiorstwem, co powoduje, iż zakres jej obowiązków i pracy powiększał się. Do zadań ubezpieczonej należało m. in. obsługa biura oraz utrzymywanie kontaktów z klientami. Do odwołania ubezpieczona załączyła m. in. kserokopię legitymacji studenckiej, zaświadczenia o zdanych egzaminach jak również umowy zlecenie zawarte z US M. oraz płatnikiem składek (odwołanie wraz z załącznikami k. 1-24).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. ZUS powtórzył, iż w jego ocenie stanowisko (...) Manager, na którym zatrudniono ubezpieczoną, zostało stworzone w celu uzyskania przez P. M. wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k. 26-28).

W toku postępowania sądowego płatnik składek przyłączył się do odwołania ubezpieczonej (protokół k. 45).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. powstała w listopadzie 2012 r. Początkowo, zajmowała się świadczeniem usług w zakresie tworzenia portali internetowych. Następnie, spółka ta rozszerzyła działalność na doradztwo fizyczne, głównie na rynku walutowym. Od 2014 r. płatnik składek poszerzył działalność w zakresie kredytów i ubezpieczeń. W tym czasie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. współpracowała z ok. 15-16 osobami fizycznymi, które prowadziły własną działalność gospodarczą. Podmioty te zawierały z płatnikiem składek umowy o współpracę. Prezes zarządu tej spółki - I. P., jest jednocześnie jej współnikiem i przypada mu 50% udziałów. Jest on zatrudniony u płatnika składek na 1/16 etatu. Powyższy wymiar zatrudnienia jest związany z potrzebą wymienionego objęcia go ubezpieczeniem zdrowotnym.

Ubezpieczona P. M. w okresie od 1 września 2010 r. do 28 lutego 2011 r. ukończyła staż w Urzędzie Skarbowym w M.. W okresie od 4 marca 2011 r. do 31 marca 2011 r., od 1 czerwca 2011 r. do 30 września 2011 r. oraz od 5 lipca 2012 r. do 31 lipca 2012 r. ubezpieczona była zatrudniona w Urzędzie Skarbowym w M. na podstawie umowy zlecenie. Na podstawie tych umów P. M. wykonywała czynności biurowe z wynagrodzeniem 11 zł za godzinę wykonywanych czynności.

P. M. w dniu 1 lipca 2013 r. ukończyła studia licencjackie na kierunku pedagogika specjalna na Akademii (...) w W.. W dniu 3 lipca 2014 r. ubezpieczona ukończyła studia licencjackie na kierunku administracja na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w S.. W chwili zawierania umowy o pracę z płatnikiem składek ubezpieczona odbywała w trybie niestacjonarnym studia magisterskie na kierunku finanse, rachunkowość i ubezpieczenia na Uniwersytecie (...).

W dniu 1 września 2014 r. P. M. zawarła umowę zlecenie z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Umowa ta została zawarta do dnia 30 listopada 2014 r. Na podstawie tej umowy ubezpieczona miała za zadanie zajmować się obsługą administracyjną firmy, za co miała otrzymać miesięczne wynagrodzenie w kwocie 2.103 zł brutto. W dniu 1 grudnia 2014 r. wyżej wymienione podmioty zawarły kolejną umowę zlecenie do 28 lutego 2015 r. o takiej samej treści jak poprzednio z wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości również 2103 zł brutto.

W czasie zatrudnienia na podstawie umowy zlecenie zawartej z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., P. M. zdała kilka egzaminów z zakresu ubezpieczeń. Kwalifikacje te umożliwiły P. M. zająć się sprzedażą ubezpieczeń.

W dniu 2 marca 2015 r. P. M. zawarła z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. umowę o pracę na czas określony od dnia 1 marca 2015 r. do dnia 28 lutego 2016 r. Ubezpieczona została zatrudniona w pełnym wymiarze na stanowisku (...) Manager. Miesięczne wynagrodzenie P. M. ustalono na kwotę 5.000 zł brutto. Ubezpieczona w dniach 27 lutego 2015 r. do 2 marca 2015 r. przeszła stosowne szkolenie z zakresu bhp oraz odbyła instruktaż ogólny i stanowiskowy. Otrzymała również zaświadczenie lekarskie potwierdzające brak przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia pracy na umówionym stanowisku.

W dniu zawarcia wyżej wymienionej umowy ubezpieczona była w ciąży. O tym fakcie P. M. dowiedziała się pod koniec lutego 2015 r.

W okresie od 2 marca 2015 r. do 5 maja 2015 r. ubezpieczona faktycznie świadczyła pracę na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Ubezpieczona stawiała się w biurze płatnika składek, które mieściło się w W. przy ul. (...) i pracowała tam w godzinach od 9 do 17. Do nowych obowiązków P. M. należało: udzielanie pomocy doradcom przy wypełnianiu wniosków kredytowych, pozyskiwanie nowych klientów, prowadzenie raportu kasowego firmy, dostarczanie wniosków kredytowych do banku oraz sprzedaż ubezpieczeń. Ponadto ubezpieczona przeprowadzała rekrutację doradców jak również organizowała nowozatrudnionym miejsce pracy.

W tym czasie ubezpieczona mieszkała w B.. Z M. do W. dojeżdżała pociągiem.

Od dnia 6 maja 2015 r. P. M. stała się niezdolną do pracy z powodu ciąży.

W czasie nieobecności w pracy ubezpieczonej, płatnik składek zatrudnił jedną asystentkę w ramach umowy zlecenia. Osoba ta otrzymała wynagrodzenie w kwocie 1.600 zł brutto i miała nieco inny zakres obowiązków niż ubezpieczona. Część obowiązków P. M. przejął prezes zarządu płatnika składek I. P. a doradcy wykonywali swoje obowiązki w zakresie pozyskiwania klientów, wypełniania wniosków kredytowych samodzielnie.

W roku 2014 r. płatnik składek zanotował stratę w kwocie 292.533,21 zł. Przychody w tym okresie wyniosły 138.661,16 zł.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w postaci umowy o pracę z dnia 2 marca 2015 r. (k. 18 akt ZUS), potwierdzenia przelewów (k. 26-29 akt ZUS), karty szkolenia wstępnego bhp, informacji o przeprowadzeniu instruktażu (k. 30v-31 akt ZUS), zaświadczenia lekarskie (k. 32 akt ZUS), kserokopii dyplomów ukończenia studiów (k. 33-34 akt ZUS), korespondencji mailowej (k. 35-55 akt ZUS), umowy zlecenia z dnia 1 września 2014 r. oraz 1 grudnia 2014 r. (k. 23-24), kserokopii legitymacji studenckiej wydanej przez (...) (k. 3-4), zaświadczenia o zdanych egzaminach (k. 5-10), zaświadczenia oraz innych dokumentów potwierdzających odbycie stażu (k. 11-16), umowy zlecenie zawarte z US M. (k. 17-22), dokumentów księgowych, w

tym CIT-8 za rok 2014 r. (koperta k. 52), informacja z KRS (k. 37-40), zeznań I. P. (k. 45v-47), zeznań P. M. (k. 47-47v), które Sąd obdarzył wiarygodnością.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest częściowo zasadne i zostało uwzględnione w zakresie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej na kwotę 3000 złotych.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Obowiązek ubezpieczenia społecznego powstaje w dniu nawiązania stosunku pracy a ustaje w dniu rozwiązania stosunku pracy. Artykuł 18 ust. 1 tej ustawy stanowi, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12. Kompetencja ZUS do ustalania wymiaru składek została natomiast przewidziana w art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Bezspornym było, iż ubezpieczona, stosując się do treści umowy o pracę z 2 marca 2015 r., faktycznie wykonywała pracę na rzecz płatnika składek. Spór występujący w niniejszej sprawie dotyczył wysokości ukształtowanego przez strony wynagrodzenia za pracę P. M..

Na wstępie zaznaczyć należy, iż umowa o pracę stanowi jednocześnie umowę cywilnoprawną. Z tego też względu jej treść powinna być oceniana pod kątem zgodności z zasadami współżycia społecznego. Normatywną podstawę powyższej oceny stanowi art. 58 § 2 kc w związku z art. 300 kp. Z kolei, art. 58 § 3 kc stanowi, iż jeżeli nieważnością dotknięta jest tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością, czynność nie zostałaby dokonana.

Jak jest przyjmowane w orzecznictwie i w doktrynie, że ustalenie przez strony wysokości wynagrodzenia w ramach umowy o pracę lub umowy zlecenie nie powinno naruszać zasad współżycia społecznego, zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasady solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasady ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasady nieuprawnionego nieuszczerplania środków funduszu ubezpieczeń społecznych oraz elementarnych zasad uczciwego obrotu prawnego. Pogląd ten należy wysnuć chociażby z uzasadnienia do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2014 r. II UK 374/13. Zasady te mogą zostać naruszone, gdy celem stron jest takie ukształtowanie wysokości wynagrodzenia pracownika, by uzyskał on wysokie świadczenie z ubezpieczeń społecznych, w tym w ramach świadczeń z zasiłku chorobowego oraz zasiłku macierzyńskiego.

Z powyższego wynika, iż ustalenie wysokości wynagrodzenia należnego pracownikowi powinno być oceniane pod kątem zgodność z art. 58 § 2 kc.

W ocenie Sądu zaskarżona decyzja jest częściowo nieprawidłowa i powinna ulec zmianie. Wskazać bowiem należy, iż ustalenie przez organ rentowy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości 1750 zł stanowiącej minimalne wynagrodzenie za pracę w 2015 r. jest nieusprawiedliwione i nie znajduje uzasadnienia w zakresie powierzonych ubezpieczonej obowiązków służbowych. Zgodnie z art. 78 § 1 kp wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy. natomiast zgodnie z art. 13 kp pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia. W okolicznościach niniejszej sprawy nie można uznać, aby wynagrodzenie w kwocie 1750 zł brutto było adekwatne do zakresu powierzonych ubezpieczonej obowiązków, kwalifikacji ubezpieczonej do wykonywania pracy na powierzonym jej stanowisku. Wskazać bowiem należy, iż od 01.09.2014 r. do 28.02.2015 r. ubezpieczona świadczyła pracę na rzecz płatnika składek na podstawie umów zlecenia zajmując się obsługą administracyjną firmy uzyskując wynagrodzenie w kwocie 2103 zł brutto (umowy zlecenia k. 23-24). Wcześniej natomiast wykonywała pracę na rzecz Urzędu Skarbowego w M. również na podstawie umów zlecenia z wynagrodzeniem w wysokości 11 zł brutto za godzinę wykonywanych czynności związanych z

przygotowaniem tytułów wykonawczych do archiwum, prac kancelaryjnych co miesięcznie odpowiadało średnio kwocie 1936 zł (88 zł za 1 dzień x 22 dni pracy w ciągu miesiąca). Ponadto zatrudnienie ubezpieczonej od dnia 01 marca 2015 r. przez płatnika składek (...) Sp. z o.o. było również związane z powierzeniem jej nowych zadań oprócz dotychczas wykonywanych przez nią w zakresie obsługi administracyjnej firmy, w postaci pomocy doradcom, poszukiwania nowych klientów, wypełniania wniosków kredytowych, zajmowania się kwestią ubezpieczeń. Nieracjonalnym i sprzecznym z zasadami logiki byłoby więc, aby ubezpieczona otrzymywała niższe wynagrodzenie za wykonywanie bardziej odpowiedzialnej pracy, z większym zakresem obowiązków niż dotychczas. Bezpodstawne więc było przyjęcie przez organ rentowy wynagrodzenia w kwocie 1750 zł jako adekwatnego do zakresu powierzonych ubezpieczonej obowiązków w sytuacji, gdy do 28.02.2015 r. ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie w kwocie 2103 zł brutto tylko za obsługę administracyjną biura, a od 01.03.2015 r. doszły jej jeszcze nowe obowiązki wymienione w stanie faktycznym. Wskazać również należy, iż P. M. w momencie zawierania z nią umowy o pracę przez płatnika składek była osobą z wyższym wykształceniem. Ukończyła bowiem studia wyższe na dwóch kierunkach. Ponadto posiadała doświadczenie zawodowe zdobyte w trakcie zatrudnienia w Urzędzie Skarbowym w M. jak również 6 miesięczny staż zatrudnienia u płatnika składek na podstawie umów zlecenia. Ponadto z zeznań P. M. oraz I. P., wynika, że ubezpieczona zdała również egzaminy z ubezpieczeń, co pozwoliło jej na sprzedawanie produktów z zakresu ubezpieczeń. Powyższa okoliczność powinna również rzutować na wzrost wynagrodzenia ubezpieczonej tym bardziej, że nie otrzymywała ona dodatkowego wynagrodzenia w systemie prowizyjnym za sprzedawane produkty. Należy również mieć na uwadze, iż ubezpieczona świadczyła pracę w W.. Z reguły wynagrodzenia uzyskiwane przez pracowników w dużych miastach kształtują się, w ślad za zwiększonym poziomem kosztów utrzymania, na wyższym poziomie, niż w mniejszych miejscowościach. Sąd mając na uwadze zakres powierzonych ubezpieczonej obowiązków od 01.03.2015 r., otrzymywane przez nią wynagrodzenie do 28.02.2015 r., wykształcenie ubezpieczonej i jej dotychczasowe doświadczenie zawodowe uznał za adekwatne do powierzonych jej obowiązków pracowniczych ustalenie od 01 marca 2015 r. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 3000 zł.

W ocenie Sądu niewiarygodne są zeznania zainteresowanego w części dotyczącej jego motywacji co do ukształtowania wynagrodzenia dla ubezpieczonej na poziomie 5000 zł z tego powodu iż powyższe było korzystniejszym rozwiązaniem od zatrudnienia dwóch kolejnych asystentek z wynagrodzeniem 1600 zł. Powyższe jest sprzeczne z zasadami logiki i ekonomii, a ponadto po tym jak ubezpieczona stała się niezdolna do pracy zainteresowany zatrudnił asystentkę z wynagrodzeniem odpowiadającym minimalnemu wynagrodzeniu.

W ocenie Sądu oprócz tego, że kwota 5000 zł tytułem wynagrodzenia ustalona przez strony w umowie o pracę nie była adekwatna do powierzonych ubezpieczonej zadań, i jej dotychczasowego dość krótkiego doświadczenia zawodowego to również mając na uwadze dokumenty finansowe złożone przez zainteresowanego, płatnika składek, który wykazywał w bilansach księgowych dużą stratę na koniec roku 2014 nie było stać na zatrudnienie pracownika za wynagrodzeniem 5000 zł brutto miesięcznie.

W tej sytuacji Sąd uznał za zasadne ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem P. M. na podstawie umowy o pracę u płatnika składek (...) Sp. z o.o. na kwotę 3.000 zł. Treść umowy o pracę, określająca wynagrodzenie dla ubezpieczonej ponad tę kwotę, jest nieważna na podstawie art. 58 § 2 i § 3 kc. Zdaniem Sądu, strony powyższego angażu określając kwotę wynagrodzenia miały na celu uzyskanie przez P. M. wysokich świadczeń z tytułu zasiłku chorobowego oraz macierzyńskiego, stąd też postanowienie to narusza wyżej wymienione zasady solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych oraz nieuprawnionego nieuszczerplenia środków funduszu ubezpieczeń społecznych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w pkt I sentencji wyroku. Podstawę prawną do wydania pkt II wyroku stanowił art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Uwzględniając wynik postępowania, rozstrzygnięto o kosztach procesu na podstawie art. 100 kpc.